

ДНЕВНИК НА ДОБРИТЕ СЪДЕБНИ ПРАКТИКИ

» НОВИНИ

стр.2

- Посещения в новоприетите съдилища
- Среща на Комитета по оценка, 16-17.09.2011г., София
- Среща на председателите на съдилищата-модели и съдилищата-партньори, 30.09-01.10.2011г., Албена
- Официално откриване на информационния център на Административен съд – Хасково
- Дарение на софтуер за незрящи „SpeechLab 2.0“
- Резултати от работата на групата, изготвяща Наръчника по вътрешен контрол
- Първа среща на работната група по подпроект „Подобряване на работата с вещите лица – способ за намаляване на забавянията на делата“

» ПРЕДСТОЯЩИ КЛЮЧОВИ ДАТИ И ДЕЙНОСТИ

стр.6

» ИНТЕРВЮ

стр.8

- Интервю със съдия Екатерина Николова, административен ръководител – председател на Районен съд – Благоевград
- Интервю със Силвина Собаджиева, експерт на ПРСС

Въведение

Здравейте съдейници,

Радваме се, че и през 2012 г. продължаваме заедно с почти хъшовски ентузиазъм да борим стереотипите и да подклаждаме реформаторския дух в съдебната система. На фона на скандали и нападки, годината започна с подновени заявки за законодателни промени, повече прозрачност и ясни правила. С присъщия ни оптимизъм приемаме предизвикателството да подкрепяме всяка конструктивна инициатива, насочена към по-ефективно управление на съда и по-качествено правораздаване. За разлика от традиционните новогодишни обещания, които най-често са свързани със спиране (на цигарите), намаляване (на калориите) и спестяване (на пари и нерви), ние обещаваме да продължим да прилагаме иновативни методи за работа, да увеличим мрежата от съмишленици и да засилим обмена на добри практики. Надяваме се, че и Вие ще споделите тези цели с нас, както и с Дневника на добрите съдебни практики. Създадохме го, не за да регистрира присъствия и оценки, а за да споделя общите ни идеи за развитието на съдебната система. За този му брой си харесахме една мисъл на Антоан дьо Сент-Екзюпери: „Ако искаш да построиш кораб, не започвай да караш хората да събират дъски, да разпределяш работата и да даваш заповеди. Вместо това ги научи да копнеят за огромното и безкрайно море“. Към корабостроенето със свои коментари в Дневника се присъединяват Екатерина Николова и Силвина Собаджиева, а с идеи се включват Окръжен съд – Смолян, Районен съд – Благоевград и работните групи по Подобряване на работата с вещи лица и Наръчника по вътрешен контрол. Следващите страници ще Ви помогнат да визуализирате копнежа, а може би и да чуете вълните ...

Този бюлетин, както и целият проект не биха били възможни без щедрата подкрепа на Фондация „Америка за България“, за което ѝ изказваме нашата искрена благодарност.

» ДНЕВНИК НА ДОБРИТЕ ПРАКТИКИ

стр.12

- Проект „Адвокати оценяват съдии“ на Окръжен съд – Смолян
- Проект „Единен електронен портал за отдалечен достъп на адвокати до информация по дела“ на Районен съд – Благоевград

» НОВИНИ ОТ ЕВРОПА

стр.15

- Директива 2010/64/ЕС на Европейския парламент и на Съвета на Европа от 20 октомври 2010 г. относно правото на устен и писмен превод в наказателното производство
- Директива 2011/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета на Европа от 13 декември 2011 г. относно борбата със сексуалното насилие и със сексуалната експлоатация на деца, както и с детската порнография и за замяна на Рамково решение 2004/68/ПВР на Съвета
- „Правосъдие и информационни технологии“ – Становище №14/2011 на Консултативния съвет на европейските съдии

» „МИНАХА ГОДИНИ...“

стр. 18

НОВИНИ

● В периода от юли до декември 2011 г. представителите на ПРСС и Комитета по оценка предприеха седем посещения на съдилища, участващи в проекта „Подобряване на работните процеси в съда“ и се срещнаха с представители на Районен съд – Несебър (01.07.2011 г.), административните съдилища в Разград (07.07.2011 г.) и Русе (08.07.2011 г.), Районния и Окръжен съд в Благоевград (15.07.2011 г.) и Окръжния и административния съд във Велико Търново (17.10.2011 г.)

Основни теми на дискусиата на срещата в Районен съд – Несебър се очертаха медийната политика на съда, както и стремежът за установяване на добри практики във вътрешната организация на работния процес. Съдът представи идеята си за подобряване на интерфейса на САС „Съдебно деловодство“ с оглед улеснение на навигацията из съдържанието на електронните дела и приложенията към тях доказателства.

Работата с медиите бе център на дискусиите и при посещенията в административните съдилища в Разград и Русе. Те изявиха желание да работят и за подобряване на квалификацията на съдии и съдебни служители и за подобряване на управленските умения и работата в екип. Други въпроси разгледани по време на срещата бяха идеите за усъвършенстване на политиките за управление на човешките ресурси в съдилищата и използването на информационните технологии за повишаване качеството на услугите, предоставяни на гражданите.

Благоевградските съдилища идентифицираха като непосредствена задача изграждането на център и програма по медицина. Окръжен съд – Благоевград очерта като свой важен приоритет работата с деца. Районен съд – Благоевград изяви готовност да работи по стандартите, свързани с прилагане на електронни технологии като гарант за разширяване достъпа до правосъдие на адвокатите и развитието на човешките ресурси.

Темите за разговор по време на визитата при великотърновските съдилища бяха фокусирани предимно върху текущите резултати на двата съда по изпълнение на План 2 и замислените инициативи за предстоящия отчетен период. С представителите на Окръжен съд – Велико Търново експертите на ПРСС обсъдиха работата на съда за изминалите отчетни периоди, а с представителите на Административен съд – Велико Търново фокусът на дискусиата бе предстоящата среща на работната група по подпроекта „Подобряване на работата с вещите лица – способ за намаляване на забавянията на

ПРОГРАМА ЗА РАЗВИТИЕ НА СЪДЕБНАТА СИСТЕМА

<http://www.prss-bg.org/>

Програмата за развитие на съдебната система (ПРСС) е неправителствена организация, чиито експерти от 2002 г. подпомагат изграждането и развитието на ефективна и прозрачна съдебна система в България.

ПРОГРАМА „СЪДИЛИЩА-МОДЕЛИ И СЪДИЛИЩА-ПАРТНЬОРИ“

Програмата „Съдилища-модел и съдилища-партньори“ бе създадена през 2003 г. Нейната главна цел е да повиши ефикасността на работата на българските съдилища чрез създаване на устойчиви практики за управление на съдилищата, които да доведат до подобряване на достъпа на гражданите до правосъдие, съкращаване на срока за разглеждане на делата и повишаване на общественото доверие в работата на всеки съд.

ПЛАН ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РАБОТАТА НА СЪДА

Планът съдържа набор от ясно дефинирани стандарти, указания за прилагането на всеки един от тях и скала за измерване на напредъка, формулирани по начин, който позволява адекватно да се оценят постиженията и нуждата от допълнителни стъпки.

делата“.

Повече информация за посещенията може да намерите в секцията „Новини“ на интернет страницата на ПРСС: <http://www.prss-bg.org/news>.

● На 16-17.09.2011 г. в София се проведе втората за годината среща на Комитета по оценка. По традиция основните задачи на срещата бяха идентифицирането на позитивни тенденции и добри практики по изпълнението на втория План за подобряване на работата на съда.

По време на двудневното заседание членовете на Комитета направиха оценка за изпълнението на Плана от съдилищата, участващи в проекта „Усъвършенстване на работните процеси в съда“, на база отчетните доклади за периода януари – юни 2011 г. и отличиха добрите практики измежду инициативите на съдилищата за същия период.

Членовете на Комитета констатираха стабилен темп на напре-

дък на съдилищата, прилагащи План 2. Средното изпълнение на стандартите за първото шестмесечие е между 40% и 65%. 20 от всички съдилища имат постигнати 50 и над 50% успеваемост на изпълнението по стандартите от План 2 за реформи в съда, докато преди са били само 6 на брой. 12 съдилища са с успеваемост над 65%, докато при предишно отчитане с такъв резултат е бил само един съд.

Комитетът съгласува и схема, по която ще продължи работата по систематизирането на добрите практики в специален Наръчник, който предстои да бъде издаден в края на проекта. Междувременно, най-добрите практики в работата на съдилищата ще продължават да бъдат представяни в електронния бюлетин и на интернет страницата на ПРСС.

ПРОЕКТ**„УСЪВЪРШЕНСТВАНЕ НА РАБОТНИТЕ ПРОЦЕСИ В СЪДА”**

ИЗПЪЛНИТЕЛ: Програма за развитие на съдебната система (ПРСС)

СРОК: ян. 2010 – дек. 2012

ФИНАНСИРАЩА ОРГАНИЗАЦИЯ: Фондация „Америка за България”

ЕКИП НА ПРОЕКТА

Велислава Делчева
Вержиния Ананиева
Галина Кирова
Нина Делимаринова
Силвина Собаджиева
Деница Янкова
Николай Димитров
Ива Тончева

Информация за контакти:

Програма за развитие на съдебната система
София 1000
ул. „Стара планина” №5, ет. 8
office@prss-bg.org
<http://www.prss-bg.org>

AMERICA FOR BULGARIA
FOUNDATION
Фондация Америка за България

Фондация „Америка за България” подпомага развитието и растежа на динамичен частен сектор в полза на свободна и демократична България. Основана през 2008 г., Фондацията е наследник на Българо-американския инвестиционен фонд, създаден от Правителството на САЩ чрез Американската агенция за международно развитие. Грантовете, които Фондация „Америка за България” предоставя, продължават отношенията на доброжелателство и приятелство между народите на САЩ и България.

Това бе четвъртата поред среща на Комитета, официално учреден през февруари 2010 г. във Велико Търново на традиционната среща на председателите на съдилища-модели и съдилища-партньори по проекта „Усъвършенстване на работните процеси в съда”. В Комитета по оценка участват магистрати и съдебни служители, представители на Висшия съдебен съвет и Инспектората към него. Те следят за изпълнението на План 2, правят посещения на място по съдилищата, събират и анализират всички нововъдения и определят добрите практики, които съдилищата могат да следват.

Повече информация за заседанието, заедно с подробно резюме на решенията, взети на срещата, може да намерите на интернет страницата на ПРСС: <http://www.prss-bg.org/node/446>.

● На 30.09-01.10.2011 г. в Албена се състоя редовната среща на председателите на съдилищата-модели и партньори. Тя е третата поред в рамките на проекта „Усъвършенстване на работните процеси в съда”, изпълняван от ПРСС, с финансовата подкрепа на фондация „Америка за България”.

48 от председателите на съдилищата, участващи в Програмата „Съдилища-модели и съдилища-партньори”, присъстваха на събитието заедно с представители на Висшия съдебен съвет и Инспектората към него, Върховния касационен съд, Националният институт на правосъдието, Министерството на правосъдието и Посолството на САЩ в България.

В двудневните дискусии бяха обсъждани мерките и действията на органите на съдебната власт за изпълнение на показателите за напредък в областта на съдебната реформа, прилагането на стандартите, които съдилищата са приели да изпълняват, както и на работата по План 2 и постиженията по различните мерки.

СЪДИЛИЩА, КОИТО РАБОТЯТ ПО ПРИЛАГАНЕТО НА ПЛАНА ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА РАБОТАТА НА СЪДА 2

Окръжен съд – Благоевград
 Окръжен съд – Варна
 Окръжен съд – Велико Търново
 Окръжен съд – Враца
 Окръжен съд – Габрово
 Окръжен съд – Добрич
 Окръжен съд – Смолян
 Окръжен съд – Шумен
 Районен съд – Благоевград
 Районен съд – Бургас
 Районен съд – Варна
 Районен съд – Враца
 Районен съд – Горна Оряховица
 Районен съд – Несебър
 Районен съд – Петрич
 Районен съд – Разлог
 Районен съд – Радомир
 Районен съд – Севлиево
 Районен съд – Сливен
 Районен съд – Смолян
 Районен съд – Хасково
 Районен съд – Чепеларе
 Районен съд – Шумен
 Районен съд – Ямбол
 Административен съд – Варна
 Административен съд – Велико Търново
 Административен съд – Видин
 Административен съд – Разград
 Административен съд – Русе
 Административен съд – София-област
 Административен съд – Хасково
 Административен съд – Шумен
 Административен съд – Ямбол

Енчо Енчев, административен ръководител – председател на Окръжен съд – Добрич представи Практическо ръководство на съдебните заседатели. Имаше и още едно представяне – на „Наръчник за вътрешен контрол“. Резултатите от срещите на работната група по Наръчника бяха отчетени от председателя на Окръжен съд – Враца Агнеса Ставарова и съдебния администратор на съда Анелия Пеевска съвместно със съдебния администратор на Врачанския районен съд Лилия Митева. Драгомир Йорданов, директор на Националния институт на правосъдието, представи програми за интердисциплинарно обучение на магистрати. Механизми за ефективно участие на вещите лица в процеса на правораздаване бяха представени от Марияна Лазарова, председател на Административен съд – Велико Търново, и Красимира Василева, началник отдел „Юридическо обслужване дейността на комисиите при ВСС“, дирекция „Правна“. Председателят на Районен съд – Чепеларе Славка Хебова разказа за направеното там по създаването на условия за достъп на хора с увреждания до съда.

Повече информация за събитието заедно с дневен ред и копия от материалите можете на намерите да специалната секция на интернет страницата на ПРСС: <http://www.prss-bg.org/node/499>

● На 17.10.2011 г. се състоя официалното откриване на информационния център на административния съд в Хасково. Центърът е изграден с финансовата подкрепа на ПРСС по проекта „Усъвършенстване на работните процеси в съда“, финансиран от фондация „Америка за България“.

Гости на церемонията бяха зам.-председателят на Върховния административен съд Венета Марковска, председателят на Управителния съвет на ПРСС Велислава Делчева и председателят на Хасковската адвокатска колегия Добри Рангелов, които поздравиха съда за инициативата в своите приветствени слова.

Административният съд в Хасково е 29-ят съд в страната с Информационен център, който ПРСС създава по разработената от нея и одобрена от Висшия съдебен съвет Концепция за изграждане на информационни центрове в съдилищата. Сред административните съдилища подобни информационни центрове в страната има само във Велико Търново и Ямбол.

Той ще осигури на гражданите от областта достъп до съдебни актове, информация за съдебните процедури и графици на делата, както и за предлаганите от съда административни услуги. Гражданите с увредено зрение ще могат да се запознаят със съдебните актове с помощта на специализирания софтуер „SpeechLab 2.0“, преобразуващ текстовите файлове

ПРЕДСТОЯЩИ КЛЮЧОВИ ДАТИ И ДЕЙНОСТИ

На 6.03.2012 г. в хотел „Радисън“, гр. София, ще се проведе Национална конференция на Форума на съдилища в България, организирана с подкрепата на ПРСС и Фондация „Америка за България“.

На 09–10.03.2012 г. в гр. Елена ще се проведе втората среща на работната група по инициативата „Подобряване на работата с вещите лица – способ за намаляване забавянето на делата“

На 13–16.03.2012 г. в гр. Сливен ПРСС организира медийно обучение за магистрати от съдилищата, участващи в проекта „Усъвършенстване на работните процеси в съда“

На 30-31.03.2012 г. в гр. София ще се проведе петата редовна среща на Комитета по оценка.

в звук, който също е предоставен от ПРСС по случай откриването.

● През октомври 2011 г. ПРСС дари на 21 съдилища, участващи в проекта „Усъвършенстване на работните процеси в съда“, специална софтуерна програма, която помага на хора със зрителни увреждания да се запознаят със съдебните решения. Софтуерът преобразува електронните текстове в звук и на компютър в стаята за четене на дела гражданите могат да чуят всички постановени от съда актове и съдебни протоколи.

Критериите, по които ПРСС реши да дари SpeechLab на проявилите интерес съдилища, са два: постигнато минимум 30% изпълнение на целите по План 2 и мотивационно писмо. От значение за окончателното решение за дарението е как системата ще се използва и предвиждането на механизъм за обратна връзка.

Съдилищата, които получават софтуера за незрящи, се ангажират да събират информация за неговата популяризация и приложение. Във връзка с това одобрените съдилища обявиха, че планират специални презентации на софтуера пред пряко ползващите го групи като незрящи и такива с нарушено зрение, пред медии, адвокати и др., както и да предоставят информация чрез своите сайтове, информационни табла и съдебни служители. Като механизъм за отчитане и обратна връзка е предвидено използването на специален за целта регистър и анкети.

Пълен списък на съдилищата, които получават специализирания софтуер, може да намерите на интернет страницата на ПРСС: <http://www.prss-bg.org/node/584> .

● В началото на 2011 г. работна група под ръководството на Окръжен съд – Враца започна работа по съставянето на Наръчник по вътрешен контрол. Това е най-мощната инициатива, развита в рамките на проекта „Усъвършенстване на работните процеси в съда“, в която се включиха представители на седем български съдилища от различни нива в системата, членове на ВСС и отдел „Вътрешен одит“ към него.

След проведени пет работни срещи работата по подготовката на Наръчника е вече към своя край и се очаква финалните му редакции да приключат в началните месеци на 2012 г., когато ще е готов да бъде представен за разглеждане и одобрение от Висшия съдебен съвет.

Групата е разработила повече от 150 вътрешни правила и процедури, свързани с управленските процеси в съда и

контролните действия относно вътрешната организация и администрация на работата, управлението на човешките и материални ресурси и бюджетирането. Те покриват всички раздели от втория План за подобряване на работата на съда и са мерки в изпълнение на 15 от 24 стандарта за качество, включени в него.

Пълния списък на стандартите за качество, изпълнени от инициативата, може да видите на интернет страницата на ПРСС: <http://www.prss-bg.org/node/97>.

● Със среща на 16 и 17 декември 2011 г. на новосформирана работна група започна изпълнението на втората част от проекта „Подобряване на работата с вещите лица – способ за намаляване на забавянията на делата“. Инициативата и водещата роля по него са на Административен съд – Велико Търново.

На срещата бяха обсъдени проблемите и причините за забавяне движението на делата, установени при анкетно проучване, проведено сред три целеви групи – магистрати, вещи лица и страни по дела.

В настоящата фаза на проекта работната група, която включва представители на шест от съдилищата, изпълняващи План 2, и ВСС си е поставила за задача да изработи:

- полезни практики и модели за ефективна работа, които от една страна да снабдят съдиите с техники за управление на делото по повод вещите лица, а от друга – да предоставят отговор и указания към вещите лица по повод най-честите им затруднения;
- препоръки във връзка с актуалните проблеми в областта на съдебната експертиза;
- модели за сътрудничество между съда и институциите, имащи отношение към темата за вещите лица, в това число и професионални организации.

При подготовката на следващи срещи на работната група ще бъдат проучени становищата на лица и институции, които извършват експертна дейност или представляват и отстояват интересите на експертите в национален мащаб, както и на Министерството на правосъдието, което работи по Концепция за съдебната експертиза.

ИНТЕРВЮ:

Съдия Екатерина Николова,
административен ръководител–председател
на Районен съд – Благоевград
„Съдиите трябва да сме активни и по-инициативни“

Съдиите трябва да сме активни и по-инициативни в процеса на създаване на нормативната база за нашата работа, защото много от проблемите ни понякога произтичат именно от недобрата и недостатъчно ясната нормативна уредба. Това е мнението на председателя на Районен съд – Благоевград Екатерина Николова в интервю за сайта на ПРСС. По-голяма инициатива на съдиите трябва да има според нея и при констатиране на противоречива практика на съдилищата по сходни казуси, тъй като решаването на едни и същи съдебни спорове по различен начин действа изключително негативно върху общественото доверие в работата на съда и дейността на системата като цяло.

Както много нейни колеги така и Николова е солидарна със становището на Съюза на съдиите в България за промени в Конституцията. *Наистина смятам, че е необходима конституционна промяна в модела и структурата на ВСС, най-важният орган в съдебната система,* каза тя. За да бъде ефективна неговата дейност, ВСС трябва да включва магистрати, които познават много добре и непосредствено естеството на работа на колегите си, за да могат да оценяват обективно техните качества или съответно липсата на такива

в рамките на прозрачни конкурси, при ясни правила за провеждането им. От друга страна, членовете на Съвета трябва да се ползват с необходимото доверие на магистратите в системата и безупречна репутация в своите професионални среди.

Отговорът на обществените критики към съда трябва да бъде даден според Екатерина Николова с намирането на решения за оптимизиране качеството и сročността при разглеждането на делата, с осигуряване на откритост и прозрачност в съдебната дейност, с улесняване на достъпа до съдебна информация и изолиране на факторите, създаващи според обществото корупционни условия или среда в съдилищата с правораздаване при конфликт на интереси. Този резултат може да се обезпечи в значителна степен и с изпълнението на предложените мерки в проекта „Усъвършенстване на работните процеси в съда“. Изключително важно също така е сътрудничеството на съдилищата в тези им усилия и обмена на добри идеи и практики, които са и в основата на проекта.

Районен съд – Благоевград работи с ПРСС, а преди това с Инициативата за укрепване на съдебната система (ИУСС) при Американската агенция за международно развитие още от 2000 година. *Това партньорство доведе до много добри резултати и допринесе изключително много за развитието и модернизиранието на съда ни,* посочи Николова. За първи път в този съд е въведена автоматизирана система за управление на делата (АСУД) и са създадени електронни папки на всички образувани дела, чието администриране може да се извършва изцяло по електронен път. Годишни по-късно ВСС препоръча на всички съдилища в България да въведат свои системи за този процес. Впоследствие бе осъществена и революционна за времето си стъпка в обмена на информация чрез създаването на електронен обмен на информация и дела между РС – Благоевград и ОС – Благоевград, а през 2004 г. бе въведен такъв обмен чрез АСУД и

с РП – Благоевград. Ползотворното партньорство с ПРСС до 2005 г. и новите стандарти, заложили в така нар. План 2 за усъвършенстване на работните процеси в съда, който е своеобразно надграждане и следваща стъпка в развитието на съдилищата след План 1, са мотивирали РС – Благоевград да се включи в проекта и неговото продължение. Според Николова изключително полезното и ценното при работата с ПРСС е също възможността за непрекъснатата комуникация и обмен на добри практики с останалите съдилища в страната, както и обмен на международен опит, което е добра основа за сътрудничество между съдилищата в страната ни и уеднаквяването на практиката в дадена област.

От началото на миналия месец във всички съдилища на Благоевградски съдебен район (ОС – Благоевград, РС – Благоевград, РС – Гоце Делчев, РС – Петрич и РС – Сандански) стартира тестова версия на бъдещият „Единен портал за предоставяне на достъп до пълната информация по съдебните дела“ с електронен адрес: <https://ecase.bg/>. Идеята е всеки адвокат, който е пълномощник на страна по съдебни дела да може да прави справки по електронните досиета на делата си в реално време, от различни места и чрез всички устройства на основата на интернет. Такава възможност технически може да се обезпечи и за страните по делата. Чрез електронния портал могат да се копират съдебните актове в незаверени копия от адвокатите и то безплатно. Разработеният софтуер дава техническа възможност за предоставяне на достъп и до конкретни архивни дела, както и до всички приложения към електронното досие

на делото съдебни книжа и документи, т.е. до пълната информация и електронен аналог на всяко дело. Като допълнение към този Единен електронен портал е в процес на създаване и „Модул за електронен обмен на съобщения и електронно призоваване“, което от своя страна ще даде възможност за автоматично препращане на съдебни книжа до страните в процеса при тяхното създаване в системата за управление на делата. Тестовата версия на електронния портал ще бъде ползвана до края на месеца, след което ще бъде направена открита презентация на продукта и резултатите от ползването му за всички колеги и съдилища, които проявяват интерес, за МП и ВСС. Ако и там се потвърди полезността на продукта, един ден всички съдилища в страната могат да се възползват от него и така да предоставят свободен дистанционен достъп до електронните аналози на делата си на всички страни и техните процесуални представители, както и възможност за безплатно копиране на съдебните документи от делата в незаверен вариант. Според Николова постигането на тази цел ще бъде следващата много важна крачка в модернизирването и развитието на съдилищата в страната ни, съизмерима като технологично ниво с първото въвеждане на електронно управление и администриране на съдебните дела, което преди години замени ръчния труд в тази област на съдиите и съдебните служители.

Пълния текст на интервюто със съдия Екатерина Николова може да намерите на интернет страницата на ПРСС: <http://www.prss-bg.org/node/625> .

Екатерина Николова е завършила висшето си юридическо образование в ЮЗУ „Неофит Рилски“ – Благоевград. Полага стажа си като съдебен кандидат в Окръжен съд – Благоевград, където след конкурс е назначена и за младши съдия. От юли 2001 г. е преназначена за съдия в РС – Благоевград. В периода 2003 – 2005 г. е назначена и изпълнява длъжността заместник-председател и съответно временно и.ф. председател в РС – Благоевград, като от ноември 2010 г. е назначена за административен ръководител-председател на РС – Благоевград. Със съдействието на съдия Николова като административен ръководител на съда, РС – Благоевград се включва активно в редица инициативи на ПРСС и ИУСС при ААМР (управление на прехода, съдебен мениджмънт, план за намаляване забавянето на делата, практически съвети за работа с медиите, разработване на медийна стратегия и др.). Участва в Програмата „Съдилища-модели и съдилища-партньори“, както и в проекта „Усъвършенстване на работните про-

цеси в съда" (План 1). В резултат на съвместното сътрудничество на съда с тези подпомагащи развитието на съдебната система организации, финансирани от ААМР, на 21.10.2005 г. РС – Благоевград е удостоен от ИУСС със статута на успешно работещ съд-модел в България, а съдия Екатерина Николова е удостоена с признание за постигнатия успех като председател на съд-модел в подкрепа на реформата в България. През 2004 г. съдия Николова участва в работна група по проекта на ИУСС „Открит достъп до информацията в съдилищата“ и обучение по темата във Финландия в периода 22.09.2005 – 20.10.2005 г.

Екатерина Николова участва като представител за България и в Международното обучение за лидери в САЩ с цел запознаване с американската съдебна система и добри практики на работа. През 2007 г. съдия Николова е номинирана като наказателен съдия от представители на обществеността и удостоена с почетната грамота „Жена на годината в Благоевград“ заради доказан изключителен професионализъм и смелост с работата си в полза на обществото. През 2008 г. и 2009 г. Екатерина Николова участва в Международната годишна конференция по медиация в Лисабон, Португалия, както и в международна работна група „TIN PROJECT“ за разработване на програма за обучение по медиация на магистрати. В периода 2009 – 2010 г. съдия Николова участва в работна група по проекта на ПРСС „Укрепване на съдебната система чрез прилагане на Плана за подобряване на работата на съда“, както и в работна група по проекта на ПРСС „Система за приемане на сигнали и жалби на граждани срещу нарушения на магистрати“. От 2009 г. съдия Николова е член на Контролния съвет на ССБ.

Силвина Собаджиева,

експерт към ПРСС

„Нужен е механизъм за адекватно възнаграждение на вещите лица, но и гаранции за качество на експертната дейност“

Обезателно трябва да се помисли за механизъм, осигуряващ адекватно възнаграждение, тъй като това е една от причините за нежеланието на много експерти да участват като вещи лица. Това казва в интервю за сайта на ПРСС експертът в сдружението Силвина Собаджиева. За да попадат в списъците на вещите лица качествени професионалисти, трябва да се преосмисли според нея цялостно политиката на подбор на експертите. Следва да се помисли и за възможности за повишаване квалификацията на вещите лица, особено за тези, в чиито сфери развитието на науката е твърде динамично, каза още тя.

В момента за всеки съдебен район на окръжен и административен съд се утвърждават списъци на вещи лица. Когато обаче един съдия не може да намери подходящ експерт от списъка на съответния съдебен район, той може да потърси експерт от чужд списък. Самите списъци се обнародват в Държавен

вестник и се публикуват в интернет. Един от компонентите на специализирания софтуер за мониторинг и контрол върху дейността на вещите лица, който е в експериментална фаза, представлява именно общ регистър – компилация от всички списъци, публично достъпна на <http://ams.justice.bg/>. В неговата част с открит достъп може да се прави търсене на експерт по различни критерии. Съществуването му е уместно, казва Силвина Собаджиева. Още по-полezni могат да бъдат компонентите за служебно ползване, тъй като информацията там за вещите лица и тяхната работа може да се актуализира динамично и да ориентира в голяма степен съдиите.

Въпросът с липсата на компетентни специалисти, включени в списъците за вещи лица, е много сериозен и особено във връзка с много тесните и редки специалисти. Положението има своите специфики в различните съдебни райони. Като че ли най-масово срещаното затруднение на съдилищата е по повод намиране на медицински експерти. Няма обаче цялостна и официална статистика за проблемите, посочва Собаджиева. Вероятно това е било съображението на авторите на Проектозакон за вещите лица, преводачите и тълковниците, изработен по проекта „Ефектив-

ност, отчетност и координация в съдебната система” на ВСС, да предложат централен регистър на вещите лица. Такава централна база данни ще дава възможност за разнообразна и подробна статистика и анализи.

Собаджиева посочва и друг проблем: на практика няма ефективен контрол над вещите лица. Форма на контрол е възможността за отписване на експерта от списъка на вещи лица при трайно поведение, което не отговаря на принципите за работа и неетично поведение, многократно безпричинно бавене или откази да извърши експертиза. Но и това става по трова процедура от Комисиите, които утвърждават списъците. Тези Комисии най-често се събират само веднъж годишно във връзка със задължението им за актуализация на списъците. Междувременно, едно некомпетентно или некоректно работещо нещо лице ще продължава да бъде назначавано по други дела от други съдии, допълва Собаджиева.

Като друг проблем тя извежда този с нежеланието на експерти да се произнасят в обществено значими дела или да се натоварват с експертизи, по които подсъдимите са влиятелни местни фигури.

Като препятстващо работата на съда на следващо място Собаджиева сочи и нежеланието на експерти от един бранш да свидетелстват по дело срещу свои колеги. Въпросът е особено актуален във връзка със зачестилите случаи на лекарска небрежност. Има и други случаи, в които поради заинтересованост, професионални или колегиални отношения между вещите лица от определен списък, последният ограничава съда. Уместно е поради това изрично да се предвиди, че ако интересите на правосъдието налагат това, съдът

може да ангажира външни експерти с призната квалификация и утвърдена репутация.

Според нея на фона на високата отговорност и важността на ролята на експерта за правораздаването заплащането на експертите е ниско. Възнаграждението в момента се определя от Наредба 1/2008 на ВСС и е в размер на 5 лева на действително отработен час. От гледна точка на експерти, в чиято професионална сфера възнагражденията са чувствително по-високи обаче, това не е достатъчно. За да се достигне някакво удовлетворително заплащане в момента, съдът влиза в „пазарлъци“ с вещите лица, включително увещания вещото лице да изготви експертиза по едно дело за по-малко възнаграждение, а съдът ще му се „реваншира“ по друго.

Има два източника за плащане на възнагражденията на вещите лица – депозитите на страните и бюджета на съда. Плащанията се бавят в случаите, когато са платими от бюджета на съда, а в него средства не са заложени. Въпросът какво може да се направи по този въпрос е въпрос към тези, които имат отношение към бюджетното планиране, посочва Собаджиева.

В момента в Министерството на правосъдието се работи по изготвяне на Концепция за съдебната експертиза. Експертът на ПРСС предполага, че проектозаконът ще се разгледа в рамките на дискусиите там. Една от идеите е цялата уредба, касаеща вещите лица, да бъде кодифицирана.

Пълния тест на интервюто със Силвина Собаджиева може да намерите на интернет страницата на ПРСС: <http://www.prss-bg.org/node/624> .

Силвина Собаджиева завършва Международни отношения през 2006г. в ЮФ на СУ "Св. Климент Охридски". Има няколкогодишен опит по туининг проекти, финансирани от ЕС, с бенефициент Дирекция към Министерство на правосъдието. Работила е като асистент по проект „Инициатива за съдебно съвместничество“ на Американското посолство в България, а от септември 2010 г. е част от екипа на ПРСС.

Добри съдебни практики

Раздел 1 „Политики и планиране“,

Цел 3 „Съдът прави оценка на вътрешната организация и администриране на работата“

Раздел 2 „Управление на съда“,

Цел 8 „Ръководството на съда развива ефективни работни отношения с всички лица, институции и организации, които взаимодействат с него“

Раздел 5 „Достъп до правосъдие“,

Цел 19 „Съдът прилага процедури за достъп до съдебна информация“

◆ АДВОКАТИ ОЦЕНЯВАТ СЪДИИ

Интересен, нетрадиционен и много смел подход в търсене на оценка на организацията на работата на отделните съдии и качеството на правораздаването, осъществявано от тях, съдържа проектът, реализиран в съдебния окръг на Окръжен съд – Смолян „Адвокати оценяват съдии“.

Проектът, чийто фокус е провеждане на анкетно проучване сред адвокати, цели да „провери“ цялостната оценка, която адвокатите поставят на конкретни съдии, като проследят впечатленията си по конкретни показатели като: съдийски темперамент, безпристрастност, умение за общуване, прилагане на закона, почтеност и други. Практиката е взимствана от провежданото в Съда по несъстоятелност в Колорадо, САЩ, проучване за представянето на съдиите (Judicial performance evaluation survey), в която е участвал настоящият председател на Окръжен съд – Смолян Любен Хаджииванов.

Анкетата е анонимна и попълнените анкети са събирани в специална кутия в адвокатската стая. Оценявани са само съдии, които са проявили желание по отношение на тях да бъде извършена оценка.

Основните дейности по проекта са следните:

1. Уточняване на въпросите в анкетата на Общо събрание на съдиите;
2. Провеждане на анкетата;
3. Събиране и обработване на данните чрез автоматизиран шаблон от независими участници в проекта;
4. Вътрешен анализ на резултатите от анкетното проучване;
5. Дейности по информация и публичност.

Първото, пилотно провеждане на анкетата е с продължителност три месеца. Адвокатите са уведомени за стартирането ѝ с писмо до Адвокатската колегия. 0-15 адвокати оценяват средно един магистрат. Позицията на съда е, че това е малък процент, но все пак дава представа за общата картина, и възнамерява след време да я повтори. Техническата обработка на попълнените

анкети е поверена на стажанти. След обобщаване на резултатите следва провеждане на Общо събрание на съдиите от окръжния съд и председателите на районните съдилища в съдебния окръг, като се дава възможност на оценените съдии да се запознаят индивидуално с поставените оценки и да преценят дали желаят те да бъдат оповестени.

Публичността на резултатите е осигурена посредством:

- Представянето им на пресконференцията, дадена по повод годишния отчетен доклад на съда;
- Публикуване в интернет страницата на съда на: http://smolyandc.judiciary-bg.org/courts/dc/smolian/ws_smoliandc.nsf/d6plinks/SRAA-8F4EG3
- Предоставяне на информация за проекта и неговите резултати на медиите и отразяването му (<http://www.otzvuk.net/news/advokati-pisaha-petitsi-i-shestitsi-na-smolyanskite-sadii>).

След анализ, резултатите служат като коректив за подобряване на личната организация на работа на анкетираните съдии, както и за подобряване стила на управление на съда.

Материалите може да видите на страницата на ПРСС:

1. Анкета – образец;
2. Шаблон за статистически данни.

Раздел 3 „Развитие на човешките и материални ресурси”,

Цел 11 „Съдът прилага политики за използването на информационните технологии”

◆ ЕДИНЕН ЕЛЕКТРОНЕН ПОРТАЛ ЗА ОТДАЛЕЧЕН ДОСТЪП НА АДВОКАТИ ДО ИНФОРМАЦИЯ ПО ДЕЛА

През есента на 2011 г. в съдилищата на Благоевградския съдебен окръг стартира тестова версия на бъдещия Единен портал за предоставяне на достъп до пълната информация по съдебните дела („e-Case”). Той се намира на интернет адрес: <https://www.ecase.bg>. Чрез него всеки адвокат, който е пълномощник на страна по съдебни дела, ще може да прави справки по електронните досиета на делата си в реално време от всички точки на планетата и чрез всички устройства, които ползват и работят с интернет.

Успешната реализация на този проект ще облекчи работата, както на адвокатите по делата, така и на служителите, които ежедневно отделят голяма част от времето си, за да съобщават и предоставят същата тази информация на страни и адвокати.

Използването на тестовата версия на електронния портал става по следната процедура: след получаване на уникална парола, всеки адвокат може да влезе в портала, като използва въпросната парола и наименованието на официално регистрираната по Закона за адвокатурата електронна поща за свое потребителско име. В основната директория на портала ще има информация за номерата на всички дела, по които съответният адвокат е регистриран като

пълномощник, като номерата на делата са едновременно и активни линкове към електронната папка с документите по тези дела.

При отваряне на електронната папка за конкретното електронно дело, адвокатът ще може да получи информация за:

- Вида на делото и статуса на същото (дата на образуване, движение, насрочване, обявяване за решаване);
- Съдебен състав, страни в процеса, съдебен секретар;
- Постановени съдебни актове по делото, в това число съдебни протоколи и окончателни съдебни актове;
- Информация за обжалване на съдебните актове.

Съдебните актове могат да се копират безплатно от адвокатите в незаверени копия.

Разработеният софтуер обезпечава техническа възможност за предоставяне на достъп и до конкретни архивни дела, както и до всички приложения към електронното досие на делото съдебни книжа и документи, което обаче ще се реализира на по-късен етап.

Срокът за работа с тестовата версия е до 30.12.2011 г., а условията, при които адвокатите могат да се възползват от нейните възможности и улеснен достъп до делата в електронен вид, са следните:

1. Адвокатът да е пълномощник по съответното дело и да има представено пълномощно по него с попълнени три имена и уникален личен номер от Регистъра на адвокатите по ЗА;
2. Адвокатът да не е освободен по делото или с оттеглено пълномощно от упълномощителя;
3. Да подаде еднократно заявление за електронен дистанционен достъп до информация по делата чрез портала, което може да бъде писмено или в електронен вид, с положен електронен подпис и посочване на всички дела пред съответния съд, по които адвокатът е пълномощник и иска достъп;
4. Да се разреши такъв достъп с изрична резолюция от председателя на съответния съд, по чийто опис са посочените съдебни дела;
5. Да получи уникална парола от администраторите на портала при влизането в него и ползването му за достъп до съдебните си дела, след резолюцията на председателя на съответния съд.

В софтуера на електронния портал е предвидена възможност за обратна връзка, чрез която потребителите могат да изразяват своето мнение за функционалността на продукта, както и да дават препоръки за подобряването на електронния достъп и организацията по поддържането и предлаганото му.

Материали може да видите на страницата на ПРСС:

1. [Процедура за предоставяне на дистанционен достъп на адвокатите до съдебните дела чрез единен електронен портал \(ЕПП\)](#);
2. [Образец - заявление за електронен дистанционен](#).

Новини от ЕВРОПА

Директива 2011/92/ЕС на Европейския парламент и на съвета на Европа от 13 декември 2011 г. относно борбата със сексуалното насилие и със сексуалната експлоатация на деца, както и с детската порнография и за замяна на Рамково решение 2004/68/ПВР на Съвета.

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:335:0001:0014:BG:PDF>

● Директива 2011/92/ЕС на Европейския парламент и на съвета на Европа от 13 декември 2011 г. относно борбата със сексуалното насилие и със сексуалната експлоатация на деца, както и с детската порнография.

Европарламентът прие нова директива, която предвижда по-сериозни мерки в борбата със сексуалното насилие и експлоатация на деца. Тя предвижда по-тежки наказания за разпространяващите и ползващите детска порнография, както и възможността държавите-членки да премахват интернет сайтове, даващи достъп до такава. Предвидени са и по-тежки наказания, когато извършители на престъпленията са лица, ползващи се с доверие и авторитет сред децата (например: членове на семейството, попечители и настойници, учители и т.н.) или когато жертвите са деца в уязвимо положение (с физически или умствени недостатъци, под влияние на алкохол или наркотични вещества и т.н.).

Установяването на контакт с деца за сексуални цели и туризмът с цел секс с деца ще бъдат смятани за престъпления в рамките на ЕС, дори когато са извършени от граждани на съюза на територията на трета държава.

Държавите-членки трябва да осигурят своевременно премахване на интернет страници, съдържащи детска порнография, поддържани на тяхна територия и да положат усилия чрез сътрудничество с трети държави да премахват интернет страниците, поддържани в държави извън ЕС. Когато тази мярка не може да бъде приложена, държавите-членки могат да блокират достъпа до страниците за граждани на тяхна територия, но само при наличието на изрични прозрачни процедури за това, гарантиращи защита от злоупотреба с правомощието.

Част от другите мерки предвиждат задължителни справки за съдебното минало на кандидатите при назначаване на работа, предвиждаща преки и редовни контакти с деца, както и създаване на регистри за извършителите на сексуални престъпления срещу деца.

Директивата предвижда двегодишен срок, в който държавите-членки трябва да съобразят националното си законодателство с разпоредбите ѝ.

Директива 2010/64/ЕС на Европейския парламент и на Съвета на Европа от 20 октомври 2010 г. относно правото на устен и писмен превод в наказателното производство

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2010:280:0001:0007:bg:PDF>

● Директива 2010/64/ЕС на Европейския парламент и на Съвета на Европа от 20 октомври 2010 г. относно правото на устен и писмен превод в наказателното производство

Европейската комисия предложи тази мярка през юли 2010 г. като част от усилията ѝ да осигури на хората право на справедлив съдебен процес навсякъде в ЕС. Това е втората стъпка от серия мерки за установяването на общи стандарти в ЕС за наказателни дела. Мярката е част от усилията на Комисията за укрепване на правото на справедлив съдебен процес в целия ЕС и за подобряване на взаимното доверие между съдебните органи.

С новите разпоредби се гарантира, че лицата, заподозрени в извършването на престъпление, ще получават подходяща информация за основните си права по време на наказателно производство. Посочените права са: право на адвокат, право на информация относно обвинението, право на устен и писмен превод за тези, които не разбират езика на производството, право да се запази мълчание и право на своевременно явяване пред съда след задържане.

Разпоредбите включват по-специално пет нововъведения:

- Заподозрените лица ще бъдат информирани за правата си веднага след задържането;
- Заподозрените ще получават „декларация за правата“, в която подробно и в писмен вид се разясняват правата им;
- Декларацията за правата ще бъде лесна за разбиране, без юридически жаргон;
- Декларацията ще бъде предоставена на език, който заподозряното лице разбира;
- Декларацията ще съдържа подробна практическа информация относно правата на лицето.

Текстът съдържа също така важни нововъведения, с които се цели укрепване на прилагането на европейската заповед за арест, по-специално като се гарантира, че всяко задържано лице, което е обект на европейска заповед за арест, незабавно получава подходяща „декларация за правата“.

CONSULTATIVE COUNCIL OF
EUROPEAN JUDGES
(CCJE-GT)
Opinion No.(2011)14 of the CCJE
"Justice and information
technologies (IT)"

<https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?Ref=CCJE%282011%292&Language=lanEnglish&Ver=original&Site=COE&BackColorInternet=DBD CF2&BackColorIntranet=FDC864 &BackColorLogged=FDC864>

● „Правосъдие и информационни технологии“

Становище №14/2011 на Консултативния съвет на европейските съдии

По време на дванадесетото си пленарно заседание на 07-09.11.2011 г. Консултативният съвет на европейските съдии прие Становище №14, озаглавено „Правосъдие и информационни технологии“.

Становището се фокусира върху възможностите за подобрене, които предлага въвеждането на ИТ в работата на съдилищата и отражението им върху развитието на съдебните производства и функционирането на системата като цяло. Според съдиите информационните технологии са полезно средство за управление на процеса на правораздаване, което затвърждава гаранциите предоставени с чл.6 от Европейската конвенция за правата на човека и основните свободи.

Като инструмент, подобряващ работата на съдебната система, те следва да допринасят главно за:

- Утвърждаване на независимостта на правораздаващите органи;
- Улесняване на достъпа до правосъдие и подобряване управлението на делата;
- Улесняване на достъпа до информация за правомощията на органите от съдебната система, за законодателството и релевантната съдебна практика и процедури в европейските държави на разбираем език;
- Подобряване на взаимодействието с медиите.

Съветът препоръчва тези и останалите предложения, представени в становището да бъдат реализирани внимателно, като държавите-членки следва да съобразяват мерките по приложението им с основните принципи в международното и национално законодателство, защитаващи върховенството на закона, независимостта на съдиите и правото на защита на законните интереси на страните, участващи в съдебните производства.

МИНАХА ГОДИНИ ...

Обучение „Работа с медиите“ –
ноември 2005 г. в гр. Сандански

Нели Батанова,
председател на Окръжен съд – Шумен

Тоньо Тонев,
председател на Окръжен съд – Стара Загора

Първа Национална конференция на
магистратите – ноември 2006 г.

От ляво на дясно:

Ванухи Аракелян, председател на Окръжен съд – Варна

Кен Стюарт, директор на Инициатива за укрепване на съдебната система

Веселин Хаджиев, председател на Районен съд – Пловдив

Сотир Цацаров, председател на Окръжен съд – Пловдив

Нели Батанова, председател на Окръжен съд – Шумен

Вергиния Димитрова, тогава председател на Районен съд – Чепеларе, сега съдия в Административен съд – София-област

Екипът на ПРСС изразява готовност за провеждане на по-нататъшни инициативи и изграждане на сътрудничество.
Вашите коментари, въпроси или информация относно настоящия бюлетин може да отправите на електронен адрес office@prss-bg.org